

YO! OPERA FESTIVAL WERKPLAATS

ANNUAL REPORT / JAARVERSLAG 2006

WATER

Aan het einde van het project Water kregen 54 leerlingen van de Rietendakschool een certificaat: iedereen mag zich nu operaheld noemen. Het publiek maakte een beeldende, muzikale wandeling van vies naar schoon water. *Fifty-four pupils from the Rietendakschool were given a certificate at the end of the Water project: each of them has now earned the title of opera hero. The public experienced an audiovisual journey from dirty to clean water.*

THE NEED TO SING

The year 2006 was one of research and cooperation for Yo! Opera. We created four new youth opera projects with a highly diverse company of opera makers, the youngest 8 and the oldest 74 years old. Opera engaged in dialogue on a variety of locations – such as the site of the Utrecht sewage plant and the farmyard of a cattle farmer on the isle of Terschelling – and we asked the question: What is the necessity of singing?

The projects *Water*, *Dotaznik*, *De wereld een blokkendoos* and *Kuil* involved composers working with children, designers with secondary school pupils, and singers with Art, Media and Technology students. These collaborations resulted in new questions, fertile collective creative processes, and new vocal music of today. The opera makers paid a tribute to water, created a series of multi-coloured sound portraits of emigrants, and erected an audiovisual memorial for extinct species of animals.

The public played an important role as well, so the door of the Yo! Opera Laboratory was wide open during the four research projects. The public who attended *Tweetakt*, the Oerol Festival and the youth theatre event *Jong Vee* made an active contribution with questions, reactions and answers to the role of youthopera today.

DE NOODZAAK OM TE ZINGEN

Het jaar 2006 was voor Yo! Opera een jaar van onderzoek en van samenwerken. Met een bont gezelschap operamakers, de jongste 8 jaar en de oudste 74, maakten we vier nieuwe jeugdopera projecten. Op diverse locaties - zoals het terrein van de Utrechtse rioolwaterzuivering en het erf van een Terschellinger veeboer - ging de opera de dialoog aan, en stelden we de vraag: wat is de noodzaak om te zingen?

Voor de projecten *Water*, *Dotaznik*, *De wereld een blokkendoos* en *Kuil* werkten componisten samen met kinderen, vormgevers met VMBO'ers, zangers en met studenten Kunst, Media & Technologie. De samenwerkingen leverden, naast nieuwe vragen, vruchtbare collectieve maakprocessen en actuele, nieuwe vocale muziek op. De operamakers brachten een ode aan het water, maakten een serie veelkleurige klankportretten van landverhuizers en richtten een muzikaal/ beeldend gedenkteken voor uitgestorven diersoorten op.

Ook het publiek speelde een belangrijke rol. Daarom stond de deur van de Yo! Opera Werkplaats tijdens de vier onderzoeksprojecten wagenwijd open. Het publiek van *Tweetakt*, het Oerol Festival en de jeugdtheatermanifestatie *Jong Vee* leverde een actieve bijdrage met vragen, reacties en antwoorden op de rol van jeugdopera in deze tijd.

YOUTH OPERA IN THE 21ST CENTURY

Various composed teams carried out research on collective creative processes, improvisation, and working on location in the Laboratory projects in 2006. We looked for different ways of turning stories of today into themes. Without moralising, such themes as the issue of water, old/young people, child labour, different cultures, and extinct species were given an audio and visual treatment. The composers from the Kloppend Hertz trajectory to coach young composers played a prominent role in the research on the specific idiom of youth opera in the 21st century.

In *Water*, Paul Oomen and Matthias Konecny drew their inspiration from the unusual location of the sewage plant. They investigated the interaction between the sound of the environment, children's voices, and composed vocal and instrumental music. The same two composers each gave their own interpretation of the theme of emigrants for the Oerol Festival. Matthias Konecny created an autobiographical document about what people leave behind when they go somewhere else to start a new future. Paul Oomen went for the dialogue between the music of three different generations of residents on the island of Terschelling and musicians from Iraq, Israel, Ivory Coast, Kurdistan, and Morocco.

The other Kloppend Hertz composers worked on the project *Kuil*. Zbigniew Wolny and the children of the Rietendakschool created an installation: a soundscape with a double function as décor and autonomous

work of art. Thomas Myrnel made a composition on the basis of a collective working process and improvisations during the rehearsals. Every note was the result of a collective decision.

The research on music and theatre yielded all kinds of new insights: about intuition and subjectivity in creative processes; about different ways of offering children the opportunity of recognition, identification and participation. The diversity in the group of composers and the presentations during 'makers' festivals such as Oerol and Jong Vee guaranteed a lively interaction.

The confrontation with creative artists from other disciplines enabled youth opera and its makers to reflect on their own positions. Questions which are new for youth opera are everyday practice for their counterparts in youth theatre. Vice versa, our way of working with collective creative processes raised questions among creative artists from other disciplines. In our attempt to bridge the gap between opera and the era in which we live, we are shifting the attention from a conceptual creative process to a more contextual approach. Environmental factors, target group, co-workers and choice of theme are just as important in the creative process as artistic content. This approach yields an original, cohesive language of form and sound with which youth opera arouses curiosity. It is an approach with which youth opera can make a contribution to thinking about the role of art and artists today.

JEUGDOPERA IN DE 21STE EEUW

Er is in de werkplaatsprojecten in 2006, in diverse teamsamenstellingen, onderzoek gedaan naar collectieve maakprocessen, improvisatie en werken op locatie. Thematisch zochten we naar diverse manieren om verhalen van deze tijd tot onderwerp te maken. Thema's als waterproblematiek, oude/jonge mensen, kinderarbeid, verschillende culturen en uitgestorven diersoorten kregen zonder te moraliseren een beeldende muzikale uitwerking. In het onderzoek naar de specifieke taal van de jeugdopera in de 21ste eeuw hadden de componisten uit het componisten begeleidingstraject *Kloppend Hertz* een prominente rol.

In de voorstelling *Water* lieten Paul Oomen en Matthias Konecny zich inspireren door de uitzonderlijke locatie van de rioolwaterzuivering. Zij onderzochten de samenspraak tussen het omgevingsgeluid, kinderstemmen en gecomponeerde vocale en instrumentale muziek.

Dezelfde twee componisten gaven voor het Oerol Festival elk een eigen invulling aan het thema landverhuizers. Matthias Konecny maakte een autobiografisch document over wat iemand achterlaat als hij ergens anders een toekomst begint. Paul Oomen zocht de dialoog op tussen de muziek van drie verschillende generaties Terschellingse en musici uit Irak, Israël, Ivoorkust, Koerdistan en Marokko.

De andere *Kloppend Hertz*-componisten werkten mee aan het project *Kuil*. Zbigniew Wolny creëerde hiervoor samen met de kinderen van de Rietendakschool een

muzikaal, beeldende installatie. Een soundscape met een dubbelfunctie als decor én zelfstandig kunstwerk. Thomas Myrmel maakte een compositie op basis van een collectief werkproces en improvisaties tijdens de repetities. Elke noot was het resultaat van een collectieve beslissing.

Het muzikale en theatrale onderzoek leverde allerlei nieuwe inzichten op: over intuïtie en subjectiviteit in maakprocessen; over manieren om kinderen de mogelijkheid te bieden van herkenning, identificatie en participatie. De diversiteit in de groep componisten, alsmede de presentaties tijdens 'makers'-festivals zoals Oerol en Jong Vee, zorgden voor een levendige interactie. De confrontatie met makers van andere disciplines hield de jeugdopera(makers) een spiegel voor. Vragen die voor de jeugdopera nieuw zijn, zijn dagelijkse praktijk voor collega-makers in het jeugdtheater. Andersom riep onze werkwijze van collectieve maakprocessen bij makers van andere disciplines vragen op. In ons pogen de kloof tussen opera en de tijd waarin we leven te overbruggen, zijn we de aandacht aan het verleggen van een conceptueel maakproces naar een meer contextuele benadering. Omgevingsfactoren, doelgroep, medewerkers en thematiek zijn in het maakproces van even groot belang als artistieke inhoud. Deze benadering levert een originele, verbindende vormenklanktaal op waarmee de jeugdopera nieuwsgierigheid opwekt. Een benadering waarmee de jeugdopera op zijn beurt een bijdrage levert aan het denken over de rol van kunst en kunstenaars in deze tijd.

CREATIVE PARTNERSHIP

We have seen that investing in a long-term relationship with a school yields results after only a short time. The cooperation with the Rietendakschool in the Utrecht district of Ondiep and with a secondary VMBO-school on Kanaleneiland, Delta College locatie Europalaan, took the form of a creative partnership in 2006. Following the English model, this is a long-term relationship of cooperation in which there is a two-way traffic between the school/pupils and opera/opera makers. Yo! Opera wants to continue to invest in this form of cooperation. In 2007 Yo! Opera will develop a methodology for it together with partners in the Netherlands and abroad.

Peter Doove (tutor, Delta College locatie Europalaan, Utrecht)

'The cooperation with the Yo! Opera Laboratory provided my students with a couple of exciting practical assignments. It is culture, but also very practical. You need a real commission to produce a good result. A plan is made, it has to be finished on time, and you really have to get down to work. The pupils feel responsible for the product and - equally important - they are proud of what they have done.'

CREATIEF PARTNERSCHAP

We hebben gezien wat de investering in een langdurige relatie met een school na korte tijd al oplevert. De samenwerking met de Rietendakschool uit de Utrechtse wijk Ondiep en een tweede, VMBO-partnerschool op Kanaleneiland, het Delta College locatie Europalaan, kreeg in 2006 – naar Engels voorbeeld – de vorm van een *creatief partnerschap*: een langdurige samenwerkingsrelatie waarin sprake is van tweerichtingsverkeer tussen school/leerlingen en de opera/de operamakers. Yo! Opera wil blijvend in deze samenwerkingsvorm investeren en gaat er in 2007 samen met Nederlandse en internationale partners methodologie voor ontwikkelen.

Peter Doove (vakdocent, Delta College locatie Europalaan, Utrecht)

"De samenwerking met de Yo! Opera Werkplaats leverde mijn leerlingen een paar spannende praktijkopdrachten op. Het is cultuur, maar ook heel praktisch. Voor een goede prestatie heb je een opdrachtgever nodig. Er wordt een plan gemaakt, het moet op tijd af en je moet 'echt' aan het werk. De leerlingen voelen zich verantwoordelijk voor het product en - niet minder belangrijk - zijn trots op wat ze hebben gepresteerd."

DE WERELD EEN BLOKKENDOOS

Paul Oomen schiep met drie generaties eilanders en muzikanten van overzee een veelkleurige vocale wereld. **Paul Oomen worked with three generations of islanders and with musicians from overseas to create a multi-coloured vocal world.**

PROFESSIONAL ARTS EDUCATION

The relation with arts teaching was given a strong impulse through the staging of the youth opera *Iqbal* (Royal Conservatory The Hague/ Utrecht School of the Arts, course in writing), mini operas in a nursing home by students of Utrecht School of the Arts, and various courses for all students in the first, second and third years at the Royal Conservatory The Hague.

Renée Jonker (Royal Conservatory, The Hague):

'The introduction to Yo! Opera was in many respects an eye-opener for first-year students. The fact that you could find a public like that (*Opera in de Bus*) too! Anthony's classes expose your motivations as a musician without beating about the bush. Sometimes confrontational, usually stirring, never take-it-or-leave-it. Decisive impressions that have proved important in helping eighty students along the road to a successful conservatory career.'

Marijke Hoogenboom (research fellow in Artistic practice and artistic development, Amsterdam School of the Arts)

'In arts education – and particularly in the field of music and opera – we demand professional excellence from students and young professionals. Without virtuosity musicians cannot stand out. But as artists and arts teachers we also have to face up to the fact that our position as 'enlightened individuals' in society has changed. We are no longer on a panoramic pedestal;

we are in the midst of it all. All that we can do, according to the Flemish drama expert Erwin Jans, is to allow ourselves to be intoxicated and contaminated by what is going on around us. Anthony Heidweiller and the Yo! Opera Festival show that you certainly can – and perhaps even have to – admit the grand, dramatic world event and non-aesthetic influences. In the words of Peter Sellars: 'Please understand: technique is in response to necessity. If it is important to do something well, you will figure out how to do it very, very well.'

KUNSTVAKONDERWIJS

De relatie met het kunstvakonderwijs kreeg een stevige impuls met de encenering van de jeugdopera *Iqbal* (Koninklijk Conservatorium/HKU-schrijfopleiding), mini-opera's in een verzorgingstehuis door studenten van de HKU, en diverse cursussen aan eerste, tweede en derde jaarsstudenten van het Koninklijk Conservatorium.

Renee Jonker (docent community music, Koninklijk Conservatorium, Den Haag):

"Voor 1^e jaars studenten betekende de kennismaking met Yo! Opera in meerdere opzichten een eye-opener. Dat je ook zó (*Opera in de Bus*) je publiek kon vinden! De lessen van Anthony leggen zonder omwegen je drijfveren als musicus bloot. Soms confronterend, meestal aangrijpend maar nooit vrijblijvend. Vormende indrukken, die belangrijk zijn gebleken om tachtig studenten op weg te helpen naar een succesvolle conservatorium-carrière."

Marijke Hoogenboom (lector Kunstpraktijk en artistieke ontwikkeling, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten):
 “In het kunstvakonderwijs – en bij uitstek op het gebied van muziek en opera – eisen wij vakmatige excellentie van studenten en jonge professionals. Zonder enige virtuositeit kunnen musici zich immers nooit van anderen onderscheiden. Maar wij moeten als kunstenaars én kunstpedagogen ook onder ogen zien dat onze positie in de samenleving als ‘verlicht individu’ fundamenteel is veranderd. We staan niet langer op panoramische hoogte;

we staan er middenin. Het enige wat we (volgens de Vlaamse dramaturg Erwin Jans) kunnen doen is ons laten *intoxiceren*, ons laten besmetten, door wat er om ons heen gebeurt. Anthony Heidweiller en het Yo! Opera Festival laten zien dat je het grote, dramatische wereldgebeuren en niet-esthetische invloeden wel degelijk kan – of misschien zelfs moet – toelaten. Of om met Peter Sellars te spreken: “Please understand: technique is in response to necessity. If it is important to do something well, you will figure out how to do it very, very well.”

CIJFERS / NUMBERS

Activiteiten / activities	per	act	edu	pro	total
Utrecht	21	42	40	9	112
The Netherlands	34	36	8	31	109
abroad	0	0	0	1	1
Total	55	78	48	41	222

Doelgroepen / target groups	per	act	edu	pro	total
3+	18	13	32		63
12+		1	16		17
all ages	35	34			69
students				36	36
adults	2	30		5	37
Total	55	78	48	41	222

Bezoekers / visitors	per	act	edu	pro	total
Utrecht	1727	504	956	142	3329
The Netherlands	1382	3	214	794	2393
abroad	0	0	0	65	65
Total	3109	507	1170	1001	5787

per = performances / act = activities / edu = education / pro = professionals

HUID

De leerlingen van de Rietendakschool adopteerden ieder een uitgestorven diersoort. Het monument voor uitgestorven diersoorten was het decor van een opera over een wereld waarin geen dieren meer leven. *Each of the pupils from the Rietendakschool adopted an extinct species of animal. The monument for extinct species was the décor for an opera about a world in which there are no longer any animals.*

KUNST IN MIJN BUURT

Yo! Opera droeg met een installatie bij aan het internationale *community arts* festival *Kunst in mijn buurt* van de Vrede van Utrecht. Yo! Opera contributed an installation to the international *community arts* festival *Art in My backyard* organised by the Vrede van Utrecht.

RESEARCH/EXPERIENCE

The research on form by the Kloppend Hertz composers this year focused on working on location, a number of themes and visual forms and installations. This will be followed in 2007 by an investigation into the relation between sound and movement in youth opera (*Just for one day*) and a virtual project with the internet as platform (*Singing the City*).

We have done, investigated and learned a lot during the past year. The Yo! Opera Laboratory has profiled itself as a place where people of all kinds of disciplines, ages and backgrounds can set out together to investigate the necessity of singing. A word of thanks is due to all the opera heroes and opera makers who devoted themselves in 2006 to give youth opera meaning in the 21st century. We hope that the experiences were meaningful not only for us but also for each and every one of them and have contributed something of value to take with them on their way – in society, in art, in youth opera.

We hope to bring about many new vocal encounters at the fourth Yo! Opera Festival (Wed 31 October – 4 November 2007) entitled: *Let me sing for you!*

ONDERZOEK/ERVARING

In het vormonderzoek van de Kloppend-Hertz-componisten stonden dit jaar werken op locatie, een aantal inhoudelijke thema's en beeldende vormen en installaties centraal. In 2007 volgen een onderzoek naar de relatie tussen klank en beweging in de jeugdopera (*Just for one Day*) en een virtueel project met het internet als podium (*De Zingende Stad*).

In het afgelopen jaar hebben we veel gedaan, onderzocht en geleerd. De Yo! Opera Werkplaats heeft zich geprofileerd als plek waar mensen van allerlei disciplines, leeftijd en achtergrond samen op onderzoek uitgaan naar de noodzaak om te zingen. Een woord van dank is op zijn plaats aan alle operahelden en operamakers die zich in 2006 ervoor hebben ingezet het woord jeugdopera betekenis te geven in de 21ste eeuw. We hopen dat de ervaringen niet alleen voor ons maar voor ieder van hen persoonlijk van betekenis waren. En dat ze hen iets van waarde hebben meegegeven op hun weg – in de maatschappij, in het kunstvak, in de jeugdopera.

Met de vierde festivaleditie van het Yo! Opera Festival met de titel *Ik zing alleen voor jou!* hopen we van woensdag 31 oktober t/m zondag 4 november 2007 weer veel nieuwe vocale ontmoetingen tot stand te brengen.

JEUGDOPERA EN NIEUWE MEDIA / YOUTH OPERA AND NEW MEDIA

Acht studenten van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, faculteit Kunst, Media & Technologie onderzochten in opdracht van Yo! Opera de relatie tussen nieuwe media en jeugdopera. Naast uitgebreide literatuurstudie deden zij interessant veldwerk waarbij zowel zangers als kinderen betrokken werden. *Eight students from the Utrecht School of the Arts, Art, Media and Technology were commissioned by Yo! Opera to study the relation between new media and youth opera. Besides engaging in extensive study of the literature, they did interesting fieldwork involving singers and children.*

CREDITS

WATER

Utrecht, Tweekt Theaterfestival,
27, 29, 30 en 31 maart 2006

Operamakers

Matthias Konecny (compositie), Paul Oomen (compositie), Ruben van Gogh (libretto), Sven Jense (regie assistent), Thomas Myrmel (trombone), Mignon Primus (sopraan), Diederik Ruisch (trompet), Marjolein Stots (sopraan), André Vulperhorst (tuba), leerlingen van groep 6, 7 en 8 van de Rietendakschool Utrecht, leerlingen van het Delta College locatie Europaan leerjaar 1 VMBO, leerjaar 4 Zorg&Welzijn en leerjaar 3 Techniek Breed.

DOTAZNIK

Terschelling, Oerol festival,
16 t/m 24 juni 2006

Operamakers

Matthias Konecny (concept en compositie), Ruben van Gogh (tekstadviezen), Ragna Aurich (regie / dramaturgie), Merel van Dijk (regie assistent), Loortje van den Brink (viool), Marc Pijpops (altviool), Hans Scholing (bariton) en Mijke Zonneveld (cello).

DE WERELD EEN BLOKKENDOOS

Terschelling, Oerol festival,
16 t/m 25 juni 2006

Operamakers

Paul Oomen (concept, compositie, bewerkingen, regie), Antonis Pittas

---

(Video-artist/Scenographer), Frederik Rombach (Vormgeving), Sattar Al-Saadi, Arie Buren, Nariman Goran, Kamal Hors, Brechje van Nes, Mamour Seck, Anat Spiegel, Egbert Zorgdrager.

KUIL

Utrecht, Jeugdtheatermanifestatie Jong Vee van Jeugdtheaterwerkplaats Het Lab, 5, 8, 14 en 15 oktober 2006

Operamakers

Thomas Myrmel (compositie), Zbigniew Wolny (compositie), Ruben van Gogh (libretto), Jake de Vos (vormgeving), Peter Schoenaker (zanger), Laurens Tan (instrumentalist), leerlingen van groep 6 & 7 van O.b.s. de Rietendakschool klas T3A en T3B (techniek) van VMBO Delta College locatie Europaan.

YO! OPERA2006

---

artistiek leider

Anthony Heidweiller

producent / zakelijk leider

Saskia van de Ree

assistent zakelijk leider

Kim Vogels

productie

Gwen Buijs, Debora Patty, Kim Vogels

educatie

Debora Patty, Allerd van den Bremen,
Jorden van der Leeden, Merel van Dijk
(stage)

publiciteit

Suzanne Stuifbergen, Anke Manneveld

onderzoek & ontwikkeling

Geert van Boxtel

techniek

Richard Bron, Cathelijne Roos

documentatie

Richard Bron, Eugène van Erven,
Ron Feuler, Kiki Petratou, Antonis Pittas,
Sanne Sprenger

met dank aan

Karsten Stouten, Renee Jonker,
Peter Doove, Marijke Hoogenboom

grafisch ontwerp

Herman van Bostelen

fotografie

Anna van Kooij, Patrick van de Luijtgarden,
Debora Patty, Kim Vogels

bestuur

André Bakker, Anetta de Jong,
Truze Lodder, Els Maas, Jos Schillings

beschermvrouw

Charlotte Margiono

samenwerkingspartners

Community Arts Lab (Vrede van Utrecht);
Delta College locatie Europalaan;
Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
Faculteit Kunst, Media & Technologie;
Hoogheemraadschap de Stichtse
Rijnlanden; Nationaal Natuurhistorisch
Museum Naturalis; O.B.S. de
Rietendakschool; Vrede van Utrecht

sponsors / fondsen

Actieplan Cultuurbereik; Elise Mathilde
Fonds; Fentener van Vlissingen fonds;
LIRA fonds; Societé Gavignières

Yo! Opera Festival en Werkplaats ontvangt
structurele subsidie van het Ministerie van
Onderwijs, Cultuur & Wetenschap, de
Gemeente Utrecht en de Provincie Utrecht.

Gemeente Utrecht

provincie :: Utrecht

O N D E R
N O S S I M
L T U U R
N E T M
S C H A P

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
